

2: Polazne informacije

1. Često postavljana pitanja o Konvenciji o pravima djeteta

O čemu je riječ?

Konvencija Ujedinjenih naroda o pravima djeteta međunarodni je ugovor o ljudskim pravima koji uređuje prava mladih. Usvojila ga je Opća skupština Ujedinjenih naroda 1989. godine. Konvencija se sastoji od 41 člana o pravima mladih, jedan član o javnoj osviještenosti i obrazovanju te 12 članova o tome kako kontrolisati, ratificirati i primjenjivati Konvenciju. Konvenciju o pravima djeteta usvojilo je više zemalja nego bilo koji drugi međunarodni ugovor o ljudskim pravima. Do decembra 2008. Konvenciju su potpisale i ratificirale 193 zemlje.

Šta je dijete prema Konvenciji o pravima djeteta?

Prema UN-u pojam „dijete“, odnosi se na sve mlade ljude ispod 18 godina, osim ako se punoljetnost (tj. dob kad je osoba pravno priznata kao odrasla osoba) ne stekne ranije. Ovo je navedeno u prvom članu Konvencije.

Kako djeluje Konvencija?

Iako Konvencija nije proizašla iz nacionalnog prava, načela Konvencije moraju se odražavati u nacionalnom zakonodavstvu, politikama i programima zemalja koje su je potpisale i ratificirale. Vlade također moraju podnositi redovne izvještaje Ujedinjenim narodima o njihovom napretku u primjeni Konvencije. Sistem izvještavanja pritišće vlade da poštuju prava mladih ljudi.

Utiče li Konvencija na naše živote?

Ratificirajući konvenciju, Vlade su se obavezale poštovati prava osoba mlađih od 18. godina da učestvuju u odlukama koje se odnose na njih, da prežive i da ih se štiti od zla. Član 4 kaže, kad Vlade usvoje Konvenciju, one će poduzeti „prikladne mjere“ da je provode. Isto tako kaže da će glede ekonomskih, socijalnih i kulturnih prava, države stranke preduzeti takve mjere u što širem opsegu svojih raspoloživih sredstava. Jednom kad znamo šta Konvencija preporučuje, možemo djelovati tako da osiguramo da ta prava postanu pravila koja će odrediti kako se odnosi prema mladim ljudima.

2. Dječja prava - dio procesa ljudskih prava

Konvencija o pravima djeteta je historijski instrument ljudskih prava koje je naišao na najveće prihvatanje širom svijeta. To su ratificirale sve zemlje (osim dvije), i time postavili djecu i njihova prava u centar nastojanja da se uspostavi univerzalna sprovedba ljudskih prava. S ratifikacijom ovog instrumenta, nacionalne Vlade su se obavezale na zaštitu i osiguravanje prava djece. U isto vrijeme, one su izrazile želju da se drže same odgovornima prema sebi i prema međunarodnoj zajednici.

Konvencija o pravima djeteta zasniva se na različitim kulturnim tradicijama i pravnim sistemima.

To je univerzalno priznat skup standarda i obaveza o kojima se ne može pregovarati. To određuje - bez ikakvog oblika diskriminacije - osnovna ljudska prava za svu djecu širom svijeta.

- pravo na život
- pravo na razvoj nečijeg punog potencijala
- pravo na zaštitu od štetnih uticaja, zlostavljanja i eksploataciju
- pravo da u potpunosti učestvuju u porodičnom, kulturnom i društvenom životu

Svako pravo koje je zapisano u Konvenciji nerazdvojivo je od ljudskog dostojanstva i skladnog razvoja svakog djeteta. Konvencija štiti dječija prava postavljajući standarde u

zdravstvenoj zaštiti, obrazovanju te pravnim, društvenim i socijalnim uslugama. Ti standardi su mjerilo na temelju kojih se može ocijeniti napredak. Države koje su članice ove Konvencije su obavezne razviti i poduzeti sve akcije i politike u svjetlu najboljeg interesa djeteta.

Konvencija o pravima djeteta je prvi pravno obavezujući međunarodni instrument koji je inkorporirao cijeli opseg ljudskih prava – građanska i politička prava kao i ekonomska, socijalna i kulturna prava. Dva dodatna protokola, o učestvovanju djece u oružanim sukobima i o prodaji djece, dječijoj prostituciji i pornografiji, usvojena su kako bi osnažila odredbe Konvencije u tim područjima. Stupili su na snagu 12. februara i 18. januara 2002. godine.

Razvoj modernih društava ukazuje na jedno drugo pitanje: pravo slobode podržava razvoj pluralističkih društava podstičući visoki stepen sekularizacije i individualizacije životnog stila. Na koji način će ta društva održati minimalni konsenzus osnovnih vrijednosti obavezujući za sve građane ?

Ljudska prava i dječija prava uveliko su doprinijela tome da se svijet čini sigurnijim i humanijim mjestom za život te su modernizirali političke, ekonomske i kulturne sisteme širom svijeta. Međutim, nikad se ne smiju uzimati zdravo za gotovo, i svaka generacija mora doprinijeti njihovom razvoju, nanovo pregovarajući i boreći se za njih kako bi ispunila očuvanje ljudskih i dječijih prava u budućnosti.

Ljudska prava, na kojima se temelje dječija prava, imaju dugu tradiciju, s mnogo prethodnika i paralelama u velikim svjetskim religijama i filozofijama. Suvremena ljudska prava su deklarirana u doba prosvjetiteljstva te su inspirisali američku i francusku revoluciju. Danas su ona unutar država.

Dječija prava – prirodna prava

Ljudska prava su opća. To je njihov zavjet pod kojim postoje ili propadaju. Ona su nevidljiva i ne mogu se mijenjati, niti ograničiti statusom pukog političkog folklor zapadnog svijeta.

Dječija prava su prirodna prava. Ona su neotuđiva. Stoga niti jedno državno tijelo nema moć dodijeliti ili oduzeti ljudska prava, već ih mora prepoznati i štiti. Ljudska prava impliciraju da država služi čovjeku, a ne obrnuto. Ona se primjenjuju na svakog čovjeka, nezavisno o dobi, spolu, etničkom porijeklu, nacionalnosti i tako dalje.

Međutim, ljudska prava sadrže i odgovornosti. Na primjer, pravo pojedinca na slobodu treba biti balansirano s pravima drugih ljudi: moja sfera sloboda ne smije se širiti na štetu drugih. Na primjer, sloboda izražavanja ne uključuje pravo da vrijeđamo druge ljude. U nekim zemljama, sloboda vlasništva, s obzirom na vlasništvo fabrika i sredstava proizvodnje, ograničena je zakonom kako bi se kontrolisale menadžerske odluke koje se tiču sigurnosti zaposlenja radnika. Pitanje balansiranja i ograničavanja ljudskih prava je trajan izvor problema i tužbi koje se trebaju riješiti bilo kroz političke odluke ili u nadležnosti ustavnog suda.

Navedeno također objašnjava zašto su različite „vrste“ ljudskih prava, kao što je rečeno, proizašle iz demokratija širom svijeta.

3. Kako su nastala dječija prava

1945.	<p>Nakon drugog svjetskog rata, mnoge države u svijetu formirale su zajednicu – osnovale su UN, to jest Ujedinjene nacije</p> <p>Htjeli su zajedno podržati mir i slobodu u svijetu.</p>
10. decembar 1948.	<p>Na ovaj dan Ujedinjene nacije usvojili su Opću deklaraciju o ljudskim pravima.</p> <p>Osnovna prava svih ljudskih bića također se primjenjuju i na djecu.</p> <p>Uskoro je utvrđeno da su djeca nešto posebno i da trebaju posebnu zaštitu.</p>
1950.	<p>Napisana je prva verzija dječijih prava. Kroz nekoliko godina predstavnici država članica raspravljali su o tome u Ujedinjenim nacijama.</p>
20. novembar 1959.	<p>Na ovaj dan, Ujedinjene nacije usvojili su Deklaraciju o dječijim pravima.</p> <p>Takva deklaracija nije obavezujuća za sve države, ali je njena prednost da je sve države smatraju preporukom za njene buduće politike.</p>
1979.	<p>U cijelom svijetu se ova godina slavi kao godina djeteta.</p> <p>O pravima djeteta se razmišljalo i raspravljalo svugdje. Zbog dobrobiti djeteta sve više i više ljudi željelo je da se ta prava detaljno razrade i, što je puno važnije, postanu pravno obavezujuća.</p>
20. novembar 1989.	<p>Na ovaj dan, Opća skupština Ujedinjenih nacija jednoglasno je usvojila Konvenciju o pravima djeteta, ili kako mi to kažemo, Ugovor o dječijim pravima.</p> <p>Nakon toga, vlade gotovo svih naroda potpisale su ovu konvenciju o dječijim pravima.</p> <p>Napravivši tako, obećale su širiti informacije o pravima djeteta u svojim državama, primijeniti ih te dati posebnu pažnju zaštiti djece.</p> <p>Ali još uvijek, u nekim dijelovima svijeta, djeca trpe veliku nepravdu.</p> <p>Svako od nas je odgovoran i mora nešto poduzeti kako bi sva djeca uživala svoja prava.</p>

4. Prava djeteta: sticanje iskustva, upoznavanje i njihovo primjenjivanje

Djeca ne bi trebala samo znati koja prava imaju, već i naučiti kako ih poštovati i koristiti. Da bi se to postiglo, škola mora ponuditi okvir koji učenicima omogućava širok raspon iskustva učenja o pravima djeteta. U odnosu na tri glavne kategorije obrazovanja za demokratsko građanstvo, one se mogu sažeti kako slijedi:

Sticanje iskustva dječijih prava (učenje kroz dječija prava): Učenici stiču iskustvo prava djeteta kroz načela kojima se upravlja razredom i školskom zajednicom, što ima direktan uticaj na njih. Ova kategorija ima veze s razvojem stavova, vrijednosti i vještina.

Upoznavanje dječijih prava (učenje o dječijim pravima): Učenici znaju i razumiju koja prava imaju. Ključno je za taj proces, u kojem je znanje i razumijevanje u centru, planiranje i priprema učitelja u ciljanom i promišljenom vođenju učenika ka sazimanju i izvođenju zaključaka.

Primjena prava djece (učenje za dječija prava): Djecu se potiče da poštuju i iskoriste svoja prava u razredu i školi. Na taj su način obučeni za njihovu buduću ulogu formiranih i aktivnih građanima u demokratskoj zajednici (to ima veze sa sudjelovanjem, kako u školi, tako kasnije u životu odraslih građana).

Učenje u duhu dječijih i ljudskih prava ("kroz") i učenje kako učestvovati u demokratskoj zajednici ("za") zadaća je cijele školske zajednice. Svi učitelji i direktori moraju igrati svoju ulogu, kao i učenici i njihovi roditelji.

Te tri dimenzije učenja za demokratsko građanstvo međusobno se podržavaju i nadopunjuju. Prilike za pokretanje i sprovođenje odgovarajućih procesa učenja opisane su i prikazane u ovom priručniku. Konkretno, pojava "doživljavanje prava djece" podrazumijeva pažljiv odabir metoda podučavanja i učenja koje omogućavaju učenicima da iskuse školu kao mikro-zajednicu u skladu sa načelima ljudskih prava i dječijih prava.

Da bi se to postiglo, od vitalne je važnosti da djeca doživljavaju osjećaj poštovanja prema sebi kao prema osobama i da se njihovo mišljenje čuje u diskusijama ili donošenju odluka. Iskustva djece i mladih trebaju se poštovati i trebaju se odraziti na to, jer upravo ta tačka povezuje njihovo stvarno iskustvo sa njihovim znanjem i razumijevanjem ljudskih i dječijih prava.

Da bi učenici doživjeli, upoznali i primijenili dječija i ljudska prava – da bi zaista učestvovali u demokratskoj zajednici - u primjerenom okviru škole, to je bez sumnje izazovna zadaća za cijelu školsku zajednicu. Ne samo da nastavnici i školski menadžment već i djeca i njihovi roditelji moraju odraditi svoj dio, kako bi to uspješno postigli. Bitna komponenta u ovom procesu je načelo učestvovanja. Na taj način, mnogi oblici učestvovanja koji se već praktikuju u razrednim prostorijama i školskim zajednicama postaju dio obrazovanja za djecu.

Različiti oblici učestvovanja

Učestvovanje može imati mnoge oblike. Učestvovanje može započeti u razrednoj ili školskoj zajednici i proširiti se na šire društvo izvan škole:

1. Informisati se o aktuelnim pitanjima i vodstvu
2. Pisati o aktuelnim pitanjima i vodstvu
3. Razgovarati o aktuelnim pitanjima
4. Podržati određena kretanja unutar zajednice
5. Osnivanje grupe za zagovaranje (ili političke stranke) ili pridruživanje osnovnoj organizaciji
6. Učestvovanje i u sastancima grupe za zagovaranje
7. Voditi nevladinu organizaciju
8. Glasati na izborima
9. Podržati kandidate u izbornim kampanjama
10. Kandidovati se na izborima i nakon izbora preuzeti dužnost
11. Platiti poreze
12. Uključiti se u lobiranje
13. Odslužiti vojni rok
14. Korištenje pravnih puteva, npr. kontaktiranje vladinih službenika, rješavanje predmeta na sudu itd.

5. Pedagoški pristup: učenje iz primjera

Ovaj priručnik primjenjuje razredni induktivni pristup podučavanja i učenja kroz konkretne primjere. Proučavanjem ili doživljavanjem jednog ili više primjera učenici mogu shvatiti opće, apstraktno načelo ili uvid. Ovaj priručnik prikazuje tri koraka koje nastavnici trebaju poduzeti prilikom podučavanja primjerima:

- 1 Pažljiv izbor jednog ili više odgovarajućih primjera; odlučivanje o najboljem mediju i metode za predstavljanje primjera.
- 2 Stvaranje pažljivo moderiranih faza rasprave i razmišljanja tokom kojih učenici - koristeći primijenjeni primjer - razvijaju svoje opće poznavanje teme i ključnih pojmova. U fazama rasprave i razmišljanja, učenici razvijaju svoje opće razumijevanje i dolaze do razumijevanja ključnih pojmova koje je primjer pokazao.
- 3 Stvaranje prikladnih mogućnosti za korištenje novostečenog znanja i kategorija primjenom na nove kontekste (prijenos znanja).

Radi podrške učitelju u izvođenju koraka 2, ista matrica se koristi u svim nastavnim jedinicama. Ta matrica objašnjava tri dimenzije koje se odnose na obrazovanje za demokratsko građanstvo i obrazovanje za dječija prava koja su važna za opisanu jedinicu.

Predložena su ključna pitanja koja će usmjeriti razmišljanje učenika u razredu. Ovaj napor razmišljanja od strane učenika je važan, jer ciljevi učenja ne bi smjeli ostati izvan misli učitelja ili učenika, već ih učenici trebaju izraziti svojim riječima, kao nešto što su razumjeli, iskusili, u čemu su obučeni, ili to žele raditi u budućnosti. Razmijenivši svoje uvide u razredu, učenici će imati koristi jedni od drugih, kao i razredna zajednica u cjelini.

Procesi učenja postat će najmoćniji i najučinkovitiji onda kad učenici znaju zašto uče određene dijelove informacija, pojmova i kategorija, vještina ili načina i načela ponašanja u demokratskim zajednicama. Faze razmišljanja i rasprave stoga ne bi trebale izvući samo opće zaključke iz konkretnih primjera, već obuhvatiti cijeli proces učenja.

Što se tiče konstruktivističkog učenja, učenici će postati svjesni vlastitog ličnog pristupa učenju općenito, saznat će koja su vrsta učenika i kakve specifične prednosti i potrebe učenja imaju.

Podučavanje u duhu ljudskih prava ("kroz") podstiče učitelje da učenicima daju prostor i vrijeme da uče prema svojim potrebama. Možda će na taj način spoznaja o tome koji smo profil učenika postati dio našeg identiteta.

Gledano iz perspektive demokratskog izvođenja nastave, učitelj ne bi trebao zadržati ciljeve učenja

izvan svog uma, već ih razmijeniti s učenicima, što će samo po sebi pretvoriti planiranu lekciju u vježbu u demokratskom odlučivanju.

Konačno, ovaj oblik meta-učenja u razredima dječijih prava daje model kako podučiti učenike da organizuju vlastite procese učenja. U savremenim društvima procesi promjene – na primjer, tehnologija, ekonomija, globalizacija ili okoliš - postaju dinamičniji i složeniji.

To stvara nove izazove budućim generacijama: da bi uspjeli u svojim poslovima i učestvovali u donošenju odluka, trebat će učestvovati u cjeloživotnom procesu učenja, te u rješavanju problema koje niko u školi ne može predvidjeti. Naši učenici stoga trebaju postati stručnjaci u saradničkom učenju, projektnom radu, procjeni procesa i rješavanju problema. U ovom priručniku predložili smo male korake za djecu na početku njihovog života kao učenika.

6. Učenje bazirano na zadacima: podržavajuće učenje

Nastavne cjeline su zamišljene kao mali projekti u kojima se učenici suočavaju sa problemima koji su tipični za projektni rad - usmjereni na predmet/temu istraživanja, organizaciju posla, komunikaciju, pažljivo planiranje i pridržavanje vremena itd. U procesu pronalaženje načina kako identificirati i riješiti probleme, učenici razvijaju širok spektar kompetencija (učenje bazirano na zadacima).

U nastavnoj cjelini 1, djeci se daje zadatak stvaranja cvijeta koji nosi njihovo ime i njihovu fotografiju.

Njima je prepušteno to kako će dizajnirati svoj cvijet, gdje će dobiti materijale, kako će pronaći fotografiju, kako će planirati svoje vrijeme. Na taj način djeca će puno naučiti "na poslu", ali učitelj treba pažljivo razmišljati o moderiranju zadatka, odlučujući o sljedećim pitanjima: Koliko vremena će djeca imati? Koji materijal trebam osigurati? Trebam li nabaviti neke gotove dijelove za cvjetice? (vidi varijacije za projekat opisan u nastavnoj cjelini1)

Ovaj primjer pokazuje da se u vrlo ranoj dobi djeca podstiču da preuzmu odgovornost za svoj rad u razredu, zapravo dijele odgovornost s učiteljem. Ova vrsta iskustva učenja je važna ako učenici trebaju samostalno planirati svoj rad na naprednijem stepenu.

U obrazovanju o dječijim pravima, kao grani obrazovanja za demokratsko građanstvo, učitelj će djelovati u širem spektru uloga i aktivnosti. Podučavanje "o" pravima djeteta odgovara ulozi učitelja - putem predavanja, čitanja, videoisječka itd. Podučavanje "kroz" i "za" prava djece, s druge strane, zahtijeva od učitelja da svoju ulogu promišlja kao model ili uzor za ponašanje učenika.

Djeca će uočiti da je poruka odrasle osobe vjerodostojna ako njegovo ili njeno ponašanje podržava, na primjer, glasom i nivoom

razumijevanja, tolerancije, pravednosti ili ohrabrenja. Kao što pokazuju sve nastavne jedinice u ovoj knjizi, metode podučavanja i učenja usko su povezane s predmetom/temom podučavanja. Pristup učenja baziranog na zadatku zahtijeva pažljivo planiranje i pripremu od strane učitelja, koji u razredu ima više ulogu posmatrača i moderatora. Stoga, dok učenici rade, učitelj bi ih trebao pažljivo posmatrati jer on treba identificirati i učinkovito odgovoriti na kompetencije i potrebe učenika za učenjem u smislu znanja i razvoja vještina i vrijednosti.

7. Podučavanje prava djece: ključna pitanja koja će voditi izboru nastavnih metoda

U ovom priručniku opisali smo niz malih projekata za obrazovanje za dječija prava na takav način da promoviramo osnovni pristup učenju baziranom na zadatku, fokusira se na rješavanje problema, na interaktivno učenje usmjereno na učenike i školu kao model društva u malom koje se orijentira prema načelima ljudskih i dječijih prava.

Učitelj može prenijeti ovaj pristup učenju u druge zadatke i teme. Metode podučavanja u ovom pristupu predstavljaju važan dio poruke. Sposobnost odabira metoda koje podržavaju sadržaj i učenje trebaju biti vidljive kroz ovu knjigu. Slijedeća ključna pitanja mogu poslužiti kao smjernice pri planiranju daljnjih projekata ove vrste:

Ključna pitanja	Upućivanje na module ove knjige
Jesu li teme i metode prikladne za nivo znanja, stavove i očekivanja učenika?	O tome učitelj mora sam odlučiti kao i o tome koju vrstu usmjeravanja trebaju učenici.
Struktura učenika (na primjer, spol, etnička pripadnost, potrebe za učenjem) određuju uslove učenja u razredu. Je li učitelj/učiteljica uzela u obzir te posebne uslove u svom izboru metode?	Samo učitelj može odgovoriti na ovo pitanje. Možda specifični uslovi učenja ili sastav pojedinog razreda zahtijevaju da se nastavna jedinica izmijeni kako bi se bavila određenim pitanjima ili zadovoljila specifične potrebe učenika.
Podstiču li, i podržavaju odabrane metode interes učenika i volju za učenjem?	Pristup učenju baziranom na zadacima u tim modulima osigurava aktivno učestvovanje učenika u lekcijama.
Omogućavaju li odabrane metode učenicima priliku da lično preuzmu inicijativu i dopuštaju im organiziranje i usmjeravanje vlastitog učenja?	Svi nastavni moduli oblikovani su kao projekti. Učenici su odgovorni za svoj rad, uključujući upravljanje vremenom. Rizik neuspjeha odgovara rizicima koji se nalaze u stvarnim životnim situacijama - i ako se reflektiraju s empatijom, nude važnu priliku za učenje.
Omogućavaju li ove metode učenicima da razmisle o svojim ličnim iskustvima i radnjama?	Svi moduli uključuju fazu objašnjenja, a u nekim od njih od učenika se traži da razmisle o svom iskustvu učenja.
Podstiču li ove metode učenike da gledaju na probleme i pitanja iz različitih perspektiva?	Npr. u nastavnoj cjelini 1 <i>Imam ime</i> , djeca postaju svjesna i shvaćaju dok se međusobno percipiraju da je svaki pojedinac jedinstvena ličnost. Npr. u nastavnoj cjelini 8: odabrano pravo djeteta se analizira s različitih gledišta.
Podržavaju li metode kritičko razmišljanje i diskusiju u razredu?	Svi moduli uključuju raspravu i kritičko razmišljanje.
Omogućavaju li ove metode učenje "umom, srcem i rukama"?	Stvaranje umjetničkog djela, stvaranje kutije s blagom, djelovanje kao mađioničar.
Omogućavaju li ove metode učenicima da iskuse svoje sposobnosti?	Učenje se odvija u različitim kontekstima (individualni rad, saradničko učenje, razredne rasprave). Projekti vode do vidljivih rezultata. Razmišljanje o vlastitom učenju pomaže učenicima da postanu svjesni koliko su napredovali i koje su ciljeve postigli.
Omogućavaju li metode različitim vrstama učenika da uče na različite načine (konstruktivističko učenje)?	Pojedinačne postavke učenja i širok spektar aktivnosti omogućavaju različitim vrstama učenika da rade i razvijaju se prema svojim potrebama.
Osposobljavaju li metode učenike da razviju osnovne vještine (npr. prikupljanje informacija, prezentacija, planiranje projekta, rad u timu)?	Projektni rad je idealan način razvijanja osnovnih vještina, uključujući prikupljanje informacija, prezentiranje, planiranje projekta, rad u timu.

8. "Ali to znači da imam pravo na odmor, zar ne?" Prava djeteta u razredu

Učiteljica Sandra Siverić iz Bosne i Hercegovine, pažljivo je pripremila razred. Djeca sjede u grupama. Njihove su klupe složene u grupni sto, a na svakom se nalazi velika koverta.

Za jednim su stolom zečevi, za drugim su medvjedi, a tigrovi sjede oko trećeg stola.

Uzbuđenje je veliko, zec otvara kovertu na svom stolu. Učiteljica traži od 8-godišnjaka da pročita načela dopuštena u razredu.

Zec čita: "Djeca imaju pravo na najviši nivo dostupnih zdravstvenih i medicinskih usluga", i ponovno sjeda.

Pod kojim se brojem nalazi ovo pravilo", pita učiteljica. "Ne radimo aritmetiku, ali broj je važan!" Poslušno, zec ponovno stane na zadnje noge i čita, "Član 24". Učiteljica je zadovoljna. Zec može doći na tablu pred razred. Član 24 je prikazan na komadiću papira u obliku balona. Dječak može pričvrstiti ovaj balon na tablu.

Na tabli postoji prostor za mnoge balone. Zajedno, baloni će nositi korpu na kojoj piše "Dječija prava". Učiteljica je jednako sretna kao i mali zec: "Ovo je jedno od prava koja imate", objašnjava djeci. Ona nastavlja: "U svim vašim kovertama postoji mnogo više prava. U svakoj je koverti ispisano jedno pravo i balon. "Djeca su razumjela. Sada su mnoge ruke u zraku. Svi su spremni otvoriti kovertu, ustati, pročitati pravo upisano na balonu i pričvrstiti ga na tablu.

Ova se aktivnost nastavlja sljedećih četrdeset minuta. Sada je red na medvjedima. Tačnije, na mladoj medvjedici. Ona je izvukla Član 30. Čita ga: "Djeca pripadnici manjine imaju pravo uživati u vlastitoj kulturi, prakticirati vlastitu religiju i koristiti svoj vlastiti jezik." Za sljedećim stolom je tigar koji dodaje: "Djeca imaju pravo na odmor i slobodno vrijeme, učestvovanje u igri i učestvovanje u kulturnom životu i umjetnosti - Član 31. "

Učenici trećeg razreda su veseli, oduševljeni i aktivni. Mnogo je pokreta i šaputanja, a svi žele da ih se čuje.

Je li ovo dobro podučavanje? Je li ovo dobra lekcija o pravima djeteta? Koliko je relevantna ova lekcija za prisutne učenike? Kako se razvijaju njihove kompetencije?

Pogledajmo još jedan detalj iz ove lekcije. Neposredno prije kraja časa, učiteljica pita učenike trećeg razreda šta su naučili. Pametna djevojčica za stolom zečeva, podigla je ruku i primjećuje: "Sada znam da postoji ovaj Član 31 koji kaže da imam pravo na odmor i slobodno vrijeme. To znači da sada imam pravo na odmor, zar ne?"

Jer, sada sam umorna i trebam pauzu! "Cijeli razred se počinje smijati. Učiteljica se najprije pridružuje smijehu, a zatim zamišljeno gleda u razred.

Šta se dogodilo? Koji je rezultat lekcije? Učiteljica se suočila s poteškoćom. Učenica nije samo naučila nešto u ovoj lekciji, već je također napravila zanimljiv pokušaj da se primijeni na svakodnevnu situaciju.

S obzirom na situaciju u kojoj se je učiteljica našla, opravdano je postaviti pitanje je li Konvencija, koja je zamišljena kao pravni instrument, namijenjen tome da se koristi na taj način?

Treba li biti moguće - budući da se slijedi konstruktivistička paradigma - da svaka osoba mora biti u stanju konstruirati/izgraditi vlastito tumačenje prava? Šta se događa u razredu, ako bude dopušteno da se to dogodi?

U ovom trenutku Sandra Siverić, učiteljica trećeg razreda, nije imala vremena razmišljati o složenim pravosudnim ili društvenim pitanjima.

Ona je unijela novi koncept u razred i sada je znala da je postignut odlučujući trenutak, jer je unijela prekretnicu u svoj razred. Sada će odlučiti hoće li prava djece ostati sretni baloni iz lekcije - bez direktnog uticaja na svakodnevno razmišljanje, ili će to biti stvarno propitivanje i primjena Konvencije o pravima djeteta!

Sandra Siverić reagovala je na sljedeći način: pogledala je razred, a zatim se okrenula djevojčici i rekla: "Da, u pravu si. Da, Član 31. postoji i garantuje vama i drugoj djeci pravo na odmor i oporavak.

To znači da moram pažljivo razmišljati o tome koliko domaćih zadaća vam zadajem. Moram razmišljati o tome je li fer za učenike koji završavaju svoj posao tokom lekcije da nemaju ništa za domaću zadaću i hoće li oni koji polako i možda pažljivije rade tokom lekcija morati raditi više za domaću zadaću i stoga imati manje vremena za odmor i oporavak.

Da, moram razmišljati o takvim stvarima, jer znam što kaže Član 31. Uostalom, nastavlja učiteljica Siverić, „moram Vam reći nešto drugo. Vi također znate za Član 28. Ovaj vam član garantuje pravo na obrazovanje. Za vas i za vaše prijatelje to znači da je vrijeme do odmora vrijeme za obrazovanje!

Razred je bio tih. Učenici nisu baš bili oduševljeni tim odgovorom. Pa šta se dogodilo? Osmogodišnja djevojčica pokušala je shvatiti međunarodno

Polazne informacije

važeću Konvenciju koju je ratificirala njena Zemlja i prihvatila je kao zakon Države.

No, više od toga, pokušala je povezati Konvenciju o pravima djeteta sa svojim svakodnevnim iskustvom, pa čak je i primijeniti.

Pokušala ju je protumačiti i primijeniti na pravom mjestu svoga života - jer je škola upravo mjesto gdje se dijete može direktno obratiti svojoj državi. Ovo je mjesto gdje se odlučuje o tome kako država susreće dijete i kako dijete susreće državu.

A učiteljica? Ova je učiteljica izašla u susret svojoj učenicima na istom nivou. Dopustila je ono što nazivamo "osnaživanje", dok istovremeno pokušavamo pravilno reagovati.

Sandra Siverić je počela utirati novi put zajedno sa svojim učenicima. Ona je - na više ili manje razumljiv način osmogodišnjaku - pokazala da unutar Konvencije o pravima djeteta, ima međuzavisnih Članova.

To su Članovi koji, iako ne negiraju jedni druge, moraju se shvatiti kao međusobno zavisni. U svakom slučaju, u ovom razredu, ovog jutra, Konvencija o pravima djeteta bila je primijenjena kao instrument - ne samo onaj koji treba poznavati, već onaj koji bi trebao postati primjenjiv vrijednosni sistem koji može pomoći pojedincima da procjenjuju vlastito djelovanje u okviru šireg konteksta.

